

— Superior c. kr. vojne mornarice in duhovnik v vojaških bolnišnicah: Karel Kokolj.

Vojna in moda. Dunajski in berlinski listi pišejo cele članke o preosnovi mode. Dosedaj je vedno Pariz dajal modi smer. In ves svet se ji je pokoraval. Sedaj pa so razmere drugačne, pa se je začelo resno misliti, da se moda emancipira od Pariza. Dunajčani so že začeli s pripravami za to in istotako tudi Berlin. Eni in drugi iščejo domače motive za modo, ki bi imela v bodoče povsem poseben karakter. Berlinski umetniki so ponudili svoje sodelovanje za ustvaritev te uniforme, a na Dunaju so domače umetnice začele akcijo v tem smislu. Eni in drugi naglašajo, da je zdaj najprimernejši čas, da se enkrat ustvari od Pariza povsem neodvisno oblačenje, ker so ženske itak že preveč opustile svoje in se pokoravajo tujemu, kar je nepatriotično in je oškodovalo domačo industrijo. Vojna je najprimernejša prilika, da se temu stori konec — tako pišejo nemški listi — in je potrebno, da se takoj izdelajo domači modeli. Mnoge tvrdke so že ukrenile potrebno, in zato pozivljajo listi ženske, naj ne pozabljajo svoje dolžnosti in da nikdar več ne denejo nase druge obleke, nego samo ono, ki bo izdelana po domačem modelu.

Akademična legija. Pred kratkim so ustanovili priglaševalnico za prostovoljne vojne datjave, ki poziva mladeniče v starosti od 17. do 20. leta in pa akademike, naj se prostovoljno prijavijo za vojno službo. Vojna uprava namerava zbrati vse te prostovoljce, ki doprinejo dokaz znanstvene sposobnosti za enoletno prezenčno službo, v posebnih oddelkih ter jih vojaško izobraziti, da se dobe na ta način v kratkem novi šarži. Vojno ministertvo je izdalo v to svrhu posebno naredbo. V te oddelke se sprejemajo: 1. prostovoljci v starosti od 17 do 20 let; 2. črnovojniški službi podvrženi, ki dozdaj na podlagi mobilizacijskih odredb, oziroma na podlagi specialnih ukazov še niso bili vpoklicani; 3. avstrijski in ogrski državljani, ki niso več podvrženi črnovojniški službi in ki nameravajo prostovoljno vstopiti v armado za vojne; 4. osebe, ki bi prišle po § 10:2 brambnega zakona v nadomestno rezervo domobranstva.

Patriotizem in milijonarji. Dunajska »Reichspost« piše: »Na Dunaju ni bilo leta 1912. nič manj kakor 3809 milijonarjev, to je takšnih oseb, ki so pri davčni oblasti priznale, da imajo na leto več kakor 40.000 kron dohodkov. Po davčnih podatkih je imelo na Dunaju letnih dohodkov več kakor 40.000 kron 419 oseb, več kakor 52.000 kron 267, nad 60.000 K 173, nad 80.000 K 115, nad 100.000 K 59, nad 200.000 K 29, nad 250.000 kron 20, nad 280.000 kron 24, nad 290.000 K 17, nad 300.000 kron 6, nad 500.000 kron 5, nad 670.000 kron 5, nad 1 milijon K 20, nad 2 milijona kron 7, nad 3 in pol milj. kron 1, nad 4 in pol milijona kron 1, nad 5 in pol milijona kron 1 in 27 milijonov kron letnih dohodkov 1 oseba. 3809 duajskih milijonarjev so torej sami priznali, da imajo skupaj 453 milijonov 392.000 K letnih dohodkov. — Ako bi torej ti milijonarji žrtvovali samo 5% svojih dohodkov za »Rdeči križ« in druge človekoljubne svrhe, kakor so to storili marsikateri meščani, obrtniki in delavci, bi te človekoljubne naprave dobile 32 milijonov kron. Ako pa bi se ti bogataši odločili žrtvovati 5% svojega imetja, kar bi se jim prav nič ne poznalo, bi to znašalo najmanj 575 milijonov kron. — Doslej pa se je v to svrhu nabralo samo 7 milijonov, večino te vsote pa so žrtvovali manj imoviti sloji. — Ako imajo naši milijonarji samo še iskrico sramu in domoljubja, potem bodo vedeli, kaj je njihova dolžnost. — Ako pomislimo, da so dale »Rdečemu

križu« naše učiteljske organizacije iz svojega uboštva 1000 K, ne moremo skoposti milijonarjev dovolj obsojati!

Sorodstvo nemškega, angleškega in ruskega vladarja. Sedanji nemški cesar Viljem in angleški kralj Jurij sta prava bratranca. Mati nemškega cesarja, cesarica Viktorija, je bila sestra pokojnega angleškega kralja Edvarda, njiju mati je bila znana angleška kraljica Viktorija, ki je vladala čez 60 let. Tudi angleški kralj Jurij in ruski car sta prava bratranca. Mati angleškega kralja in mati sedanjega carja sta bili sestri, obe doma v Danskega. Sedanja ruska carica je doma iz Nemčije in car in nemški cesar sta si v bližnjem svaštvu.

Tržnice in klanice narejajo sedaj skoro v vseh večjih mestih, zakaj povsod si prizadevajo, napraviti proizvodnjo in razpečevanje živil in nasladil vprid prebivalstvu tako higiensko in snažno, kakor je sploh mogoče. Tudi industrija živil stremi za tem. Tako na primer se znana Kathreinerjeva Kneippova sladna kava izdeluje na naravnost vzoren način. V obsežnih Kathreinerjevih tvornicah za sladno kavo, kjer podnevi in ponoči ropočejo in delajo stroji iz svetlega jekla, se ves čas, ko se kava napravlja, niti ena roka najmanje ne dotakne blaga. Dovršeno natančna osnažitev sirovin, pripravljane, da postane »pristna Kathreinerjeva« in, kar se zdi skoro neverjetno, tudi vsa zavojnina, namreč zamotanje in zapečatenje znanih »zavojev s sliko župnika Kneippa« se vrši z jako umetno sestavljenimi stroji. Kathreinerjevi zavoji so poleg tega absolutno trdno zaprti, da tudi kesnjeje v prometu ne propuščajo nobenega prahu in druge neznane. Torej tudi to načelo dovršene higijene, ki vodi občine pri napravi tržnic in klanic.

Razgled.

Izpitni na vseučiliščih. Naučni minister vitez Hussarek je izdal na vseučilišča odlok glede olajšav pri prošnjah za polaganje izpitov od strani slušateljev vseučilišč, ki tačas še ne bodo otvorjena.

Avstrijska vseučilišča se ne odpro. Naučni minister Hussarek je izdal razglas, po katerem bodo prošnje za državne izkušnje na avstrijskih vseučiliščih olajšane. Vseučilišča se pa letos ne odpro.

Prvi padli hrvatski profesor. Izmed profesorjev, ki so bili poklicani pod zastave, je padel kot prvi zagrebški profesor Ivan Kovačić.

Živinozdravniška visoka šola na Dunaju. Kor. urad poroča: Profesorski kolegij živinozdravniške visoke šole je sklenil izključiti francoske, ruske, angleške, belgijske, srbske, črnogorske in japonske državljane od imatrikulacije in hospitiranja na tej visoki šoli.

Poslanec Vaclav Kotlař — zblaznel. Češki agrarni poslanec Vaclav Kotlař, zastopnik okraja Melnik-Mlada Boleslava, je zblaznel. Morali so ga internirati. Kotlař je dobro znan tudi v mnogih slovenskih krogih. Njegova pred par leti umrla »oproga« je bila Slovenka.

Po sklepu lista.

† SEBASTIJAN KROTKY.

Dne 9. septembra t. l. je umrl junaške smrti na srbskem bojišču tovariš Sebastijan Krotky, učitelj v Poljčanah. Slava spomenu učitelja-junaka!

V ruskem ujetništvu se nahaja tovariš Karel Jeretina, pomožni učitelj III. mestne deške ljudske šole v Ljubljani. Kakor poroča iz kraja svojega ujetništva, je popolnoma zdrav.

— **Delo učiteljstva za »Rdeči križ«.** Učiteljstvo pri Sv. Križu poleg Kostonjevice nabralo 223:91 K; učiteljstvo v Št. Rupertu 12:02 K; učiteljica Mar. Strausova v Zameškem nabrala 50 K; nadučitelj Leopold Levstik v Krškem nabral 18:10 K; zbirka šolskega vodstva Čadrece 38:60 K; učiteljstvo v Leskovcu 4:79 K; učiteljstvo v Mokronogu 11 K; šolsko vodstvo v Telčah 10 K; zbirka nadučitelja Josipa Pečnika pri Sv. Jurju 54:36 K; zbirka šolskega vodstva v Veliki dolini 45 K; zbirka učiteljstva v Cerkljah 214:48 K; nadučitelj Fran Lovšin na Vinici 10K; donesek uprizoritve Ganglove igre »Zadnji obisk« v Metliki 308 K; skupaj 1000 K 26 v. — Za vojni oskrbniški sklad: Zbirka učiteljice Avrelje Vrežečeve v Velikem Trnu 80 K; nadučitelj Fran Lavtizar v Spodnji Šiški 4 K; nadzornik J. Novak 3 K; Antonija Rottova, učiteljica v Ljubljani, 6:06 K; Lea Rottova, učiteljica v Zagorju, 4:06 K; skupaj 97 K 12 v.

— **Posojilnica v Mariboru** (Narodni dom) razpisuje za šol. leto 1914-15 za visokošolce iz ustanove Franca Rapca 9 podpor po 300 K ter še posebe 2 ustanovi po 300 K. Pravico do teh podpor imajo dijaki slovenske narodnosti (zapodpore iz Rapočeve ustanove posebno iz mariborskega in šoštanjkega okraja), ki dokažejo, da so v pretečenem letu kolokviral vsak semester iz dveh predmetov po tri ure ali iz enega najmanje 6 ur. — Prošnje, obložene s krstnim, oziroma domovinskim listom, izpričevalom uboštva ter izpričevalih o izpiti in z indeksi je vložiti v pisarni posojilnice (Narodni dom) do 30. vinotoka tega leta. — V prošnji naj se tudi omeni, uživa li prošnik že drugod kako podporo in v katerem znesku ter se naj tudi navede študijski semester.

Srednješolske vesti.

Poljska gimnazija v Pragi. Iz Prage poročajo: Za poljske begunce otvorijo v Pragi gimnazijo. Poučavali bodo poljski profesorji iz Galicije.

Privatna češka gimnazija na Dunaju. Iz čeških listov doznajemo, da osnujejo na Dunaju (v IV. okraju) zasebno češko gimnazijo. Ustanovil jo je — dobivši dovoljenje brez vseh okoliščin — dr. Doubrava, em. profesor lipske vojaške akademije. V I. razred se je prijavilo 50 učencev.

Slovanska gimnazija v Gradcu. Za poljske ubežnike iz Galicije in Bukovine bodo najbrže ustanovili v Gradcu slovansko gimnazijo. Prijave so sprejemali te dni na graškem magistratu.

Gimnaziji v Mostaru in Tuzli — zaprti. Uradni »Sarajevski list« piše o vzrokih, zaradi katerih so te dve gimnaziji zaprti, sledeče: Zapreje gimnazij v Mostaru in Dolnji Tuzli je vlada odredila zaradi neprestanih dijaških nemirov in izgredev in celo žalostnih antidinastičnih in antimilitarističnih pojavov, ki so se dogajali posebno v zadnjem letu. Dijaki iz teh dveh šol se morejo sprejemati na druge zavode v Bosni in Hercegovini, ako je bilo njihovo vedenje ob zadovoljvem uspehu v zadnjem letu neoporečno v disciplinarnem pogledu. Pa tudi v tem oziru se bo moglo na najbolje kvalificirane dijake jemati obzir le vtoliko, vkolikor bo dopuščal prostor. O vzrokih, ki so dovedli do takih razmer med dijaki na teh dveh zavodih, pravi uradno glasilo, da so na eni strani v brezbriznosti domače hiše v vzgoji mladine, na drugi strani pa v nevarnem in pogibnem vplivanju časopisja, ki je zavajalo dijake na slabe poti. Nепrestani u-pori in napadi na učitelje so v mnogih slučajih napravili iz teh zavodov gnezda, iz katerih so se porajale najnevarneje misli in ideje, ki so grozile izpodkopati temeljne zakone, na katerih slonita moč in bodočnost teh dežel.

Listnica uredništva. Tovariš Adolf Šustr, šolski voditelj v p., bivajoč sedaj na Smichovu v Pragi, Resslerova ul. 38, nam piše, da je na bojnem polju padla že cela vrsta čeških učiteljev. Na nekaterih ljudskih šolah na Češkem je pouk ustavljen, ker so šolska poslopja izpremenjena v lazarete. Drugod je uveden poldnevni pouk, ker sta po dve šoli nastanjeni v enem poslopju. — Nekateri tovariši, oziroma šolska vodstva nas vprašujejo, smejo li uprizoriti Ganglovo dramatično sliko »Zadnji obisk«. Pooblaščenim smo izjaviti, da je brezplačna uprizoritev te igrice v dobrodelne namene (za »Rdeči križ«, za družine vpoklicanih itd.) sploh dovoljena vsakomur in ni treba posebej prositi dovoljenja. Igrica je natisnjena v listku »Slovenskega Naroda« z dne 23. septembra t. l., št. 226. Z rokopisom pa ne moremo nikomur postreči, kar tudi ni treba, ker je delce že tiskano.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.
Last in založba »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Št. 1568/m. š. sv.

Razpis službe.

Na pomožnem oddelku za duševno zaostalo mladino na IV. mestni deški ljudski šoli je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 21. septembra 1914, št. 6528, stalno popolniti na novo ustanovljeno učno mesto s sistemiziranimi prejemki.

Zahteva se poleg kvalifikacije za stalno nameščenje na občih javnih ljudskih šolah tudi dokazilo o potrebni praksi na kakem otroškem vrtcu in pa na kakem pomožnem razredu za duševno zaostalo mladino.

Pravilno opremljene prošnje za zgoraj omenjeno učno mesto je vlagati pri predsedstvu c. kr. mestnega šolskega sveta najkasneje do 28. oktobra 1914. Zakasnele ali pa pomanjkljive prošnje se pri podelitvi ne bodo vpoštevale.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 30. septembra 1914.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tvrdko

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštnine prosto!

Izredno nizke cene!

Ali ste že pridobili našemu listu novega naročnika?

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo :::::::::::::::::::: Francišškanska ulica štev. 6

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovejših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, »MOJE PRVO BERILO«.